

การเข้าไปทำประมงในพม่า

ประเทศพม่าตั้งอยู่บนอ่าวเบงกอลและทะเลอันดามัน ซึ่งอุดมไปด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด ทำให้ชาวพม่าจำนวนมากมีอาชีพทำการประมง โดยสัตว์น้ำที่จับได้จะใช้บริโภคภายในประเทศ (ชาวพม่าบริโภคปลาเป็นอาหารหลัก) และส่งออกไปยังต่างประเทศ (มีสัดส่วนราว 5.5% ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของพม่า) ซึ่งสร้างรายได้ให้แก่ประเทศพม่าปีละจำนวนมาก โดยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การส่งออกสินค้าประมงของพม่าขยายตัวอย่างรวดเร็วจาก 23,000 ตัน ในปี 2536/2537 (1 เมษายน 2536 - 31 มีนาคม 2537) เป็น 205,400 ตัน ในปี 2546/2547 ซึ่งเพิ่มขึ้นราว 9 เท่าตัว ขณะที่มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นเกือบ 5 เท่าตัว จาก 68 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2536/2537 เป็น 330 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2546/2547 โดยมีตลาดส่งออกหลัก ได้แก่ จีน ไทย สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และประเทศในทวีปยุโรปและตะวันออกกลาง

จากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำของพม่า ทำให้อุตสาหกรรมประมงสามารถดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศได้ราว 14.3% ของมูลค่าเงินลงทุนทางตรงทั้งหมด หรือ 18.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2545/2546 และทำรายได้ให้แก่รัฐบาลพม่าจากการให้สัมปทานการประมงอีกด้วย สำหรับประเทศที่ต้องการเข้าไปจับสัตว์น้ำในน่านน้ำของประเทศพม่า ส่วนใหญ่เป็นประเทศเพื่อนบ้านอย่างไทยและมาเลเซีย ซึ่งหลายครั้งมีการรุกรานน่านน้ำเกิดขึ้นสร้างความไม่พอใจให้แก่ทางการพม่า สำหรับกับประเทศไทย ความขัดแย้งระหว่างกันในปี 2542 เป็นเหตุให้พม่าตอบโต้ด้วยการประกาศปิดน่านน้ำของตนและยกเลิกสัมปทานที่ให้แก่เรือประมงไทย อย่างไรก็ตาม พม่ายังจำเป็นต้องได้รับการลงทุนจากต่างประเทศ ดังนั้น ในปี 2544 พม่าจึงได้เปิดน่านน้ำของตนอีกครั้ง โดยพม่าได้กำหนดระเบียบสำหรับต่างชาติที่จะเข้าไปทำประมงในน่านน้ำพม่า ดังนี้

1. พม่าจะไม่ให้สิทธิการทำประมง¹ (Fishing Rights) แก่เรือประมงต่างชาติ ทั้งนี้ การอนุญาตจับสัตว์น้ำแก่เรือประมงต่างชาติ จะให้ผ่านบริษัทร่วมทุนเท่านั้น (Joint Venture Company) และอยู่ภายใต้แผนงาน Joint Venture Fishing Programs ซึ่งจะต้องมีการลงทุนในอุตสาหกรรมต่อเนื่องบนบกด้วย
2. การจัดตั้งบริษัทร่วมทุน มี 3 วิธี คือ การร่วมทุนระหว่างบริษัทต่างชาติและกรมประมงของพม่า การร่วมทุนระหว่างบริษัทต่างชาติกับบริษัทพม่า และการร่วมทุนระหว่างบริษัทต่างชาติและบริษัทร่วมทุนที่มีอยู่เดิม
3. บริษัทร่วมทุน จะต้องลงทุนในอุตสาหกรรมต่อเนื่องบนบกอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ คือ โรงน้ำแข็ง, ห้องเย็น, โรงงานปลากระป๋อง, โรงงานอบแห้ง, โรงงานปลาป่น, โรงงานอวน, ตู้ต่อเรือประมง, ตู้ซ่อมเรือ, การซ่อมแซมบนบก, การเพาะเลี้ยงกุ้งน้ำจืด/ทะเล โรงเพาะฟักและธุรกิจต่อเนื่อง ฯลฯ

¹ การได้สิทธิการทำประมง หมายถึง เรือประมงต่างชาติสามารถจับสัตว์น้ำในเขตน่านน้ำพม่า แล้วมาขึ้นบกที่ประเทศของตนได้เลย โดยไม่ต้องผ่านการตรวจสอบจากทางการพม่าและไม่ต้องเสียภาษี โดยจะจ่ายค่าสัมปทานเพียงอย่างเดียว

4. สำหรับเขตการทำประมงในพม่า² กำหนดให้เรือประมงของบริษัทร่วมทุน ทำการประมงนอกเส้นทะเลอาณาเขต (Territorial Line) หรือหลังเขต 12 ไมล์ทะเล จากเส้นฐาน (Baseline) และให้ทำการประมงในพื้นที่เขตประมงเศรษฐกิจที่กรมประมงพม่ากำหนดเท่านั้น
5. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต กำหนดตามขนาดของเรือ และมีค่าจดทะเบียนเรือลำละ 50 ดอลลาร์สหรัฐ โดยมีรายละเอียด ดังนี้
 - เรืออวนลาก เรืออวนล้อม เรือเบ็ด คิดค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเป็นรายเดือน เดือนละ 10 ดอลลาร์สหรัฐ/ตันกรอส
 - เรือแม่ คิดค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเป็นรายเที่ยว
 - เรือแม่ขนาดเล็กกว่า 100 ตันกรอส คิดค่าธรรมเนียมฯ เทียบละ 5 ดอลลาร์สหรัฐ/ตันกรอส
 - เรือแม่ขนาด 100-150 ตันกรอส คิดค่าธรรมเนียมฯ เทียบละ 4 ดอลลาร์สหรัฐ/ตันกรอส
 - เรือแม่ขนาด 150-250 ตันกรอส คิดค่าธรรมเนียมฯ เทียบละ 3 ดอลลาร์สหรัฐ/ตันกรอส
6. บริษัทร่วมทุนต้องแบ่งผลประโยชน์จากการจับสัตว์น้ำ (Catch Sharing) ให้กับกรมประมงของรัฐบาลพม่า 15% ของมูลค่าสัตว์น้ำที่จับได้
7. สัตว์น้ำที่จะส่งออกต้องเสียภาษี 10% ของมูลค่าที่ส่งออก
8. ลูกเรือ (Fishing Crew) ต้องมีชาวพม่าอยู่ด้วย โดยกำหนดจากเวลาของแต่ละเที่ยวเรือ ดังนี้
 - ออกไปทำประมงเที่ยวละไม่เกิน 4 เดือน ต้องมีลูกเรือชาวพม่า 5 คน
 - ออกไปทำประมงเที่ยวละไม่เกิน 6 เดือน ต้องมีลูกเรือชาวพม่า 7-10 คน
 - ออกไปทำประมงเที่ยวละ 6 เดือนขึ้นไป ต้องมีลูกเรือชาวพม่าจำนวนครึ่งหนึ่งของลูกเรือทั้งหมด
9. จุดตรวจ (Check Points) และถ่ายปลา คือ ลิตตเว ตันต่วย มะริด เกาะสอง ไฮจิ และย่างกุ้ง
10. การขนส่งสัตว์น้ำ
 - สัตว์น้ำที่จับได้ทั้งหมดจะต้องนำขึ้นที่ท่าเรือ ประเมินราคา ขาย และขนถ่ายไปเรือแม่ เพื่อส่งออก
 - ไม่อนุญาตให้ส่งสัตว์น้ำออกนอกประเทศโดยเรือประมง
11. เงินประกันความเสียหาย (Security Deposit) บริษัทร่วมทุนต้องวางเงินประกันความเสียหายจำนวน 100,000 ดอลลาร์สหรัฐ ที่กรมประมงพม่า โดยเงินประกันดังกล่าว จะใช้เป็นค่าธรรมเนียมในการต่อใบอนุญาตจับสัตว์น้ำ และจ่ายเป็นค่าปรับกรณีทำผิด เป็นต้น

² รัฐบาลพม่าแบ่งเขตการทำประมงเป็น 3 เขต

- เขตประมงชายฝั่ง เริ่มจากชายฝั่งถึงเส้นฐาน (Baseline) มีระยะทางประมาณ 5-10 ไมล์จากชายฝั่งพม่า รัฐบาลพม่าอนุญาตให้เรือประมงขนาดเล็กของพม่าที่มีเครื่องมือจับปลาแบบง่าย ๆ ทำการประมงในเขตนี้ได้
- เขตประมงเศรษฐกิจ เป็นเขตประมงที่เริ่มจากเส้นฐานถึงเส้นทะเลอาณาเขต (Territorial Line) มีระยะทางราว 12 ไมล์ทะเล รัฐบาลพม่าอนุญาตให้เฉพาะเรือประมงขนาดใหญ่ของพม่าที่มีเครื่องมือจับปลาทันสมัยเข้ามาจับสัตว์น้ำในเขตนี้เป็นเขตการทำประมงที่รัฐบาลพม่ากำหนด
- เขตเรือประมงต่างชาติ เป็นเขตประมงที่อยู่นอกเส้นทะเลอาณาเขต รัฐบาลพม่าอนุญาตให้เฉพาะเรือประมงต่างชาติที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลพม่าเข้ามาจับสัตว์น้ำในเขตนี้ได้

เรือประมงไทยในพม่า

ไทยเข้าไปทำประมงในน่านน้ำพม่าตั้งแต่ปี 2518 ในรูปแบบสัมปทาน โดยได้รับสิทธิการทำประมง (Fishing Right) และเข้าไปทำประมงแบบร่วมทุน (Joint Venture) ด้วย แม้อินอดีตพม่าจะปิดน่านน้ำและยกเลิกการให้สัมปทานแก่เรือประมงไทยในบางช่วง แต่ปัจจุบันได้มีการเจรจาระหว่างรัฐต่อรัฐ ทำให้พม่าเปิดโอกาสให้เรือประมงไทยสามารถเข้าไปทำประมงในน่านน้ำพม่าได้ ซึ่งเป็นที่น่ายินดีที่เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2546 รัฐบาลพม่าได้ให้บริษัทของไทยสามารถเข้าไปทำประมงแบบร่วมทุนได้ และล่าสุดเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2547 ทางรัฐบาลพม่าได้ให้สิทธิการทำประมง (Fishing Right) แก่ไทยเพียงประเทศเดียว และมีเพียงบริษัทเดียวที่ได้รับสิทธิในเบื้องต้น โดยบริษัทที่ได้รับสิทธิทำประมงดังกล่าว ได้รับสัมปทานการทำประมงในน่านน้ำประเทศพม่า จำนวน 500 ลำ แบ่งเป็นเรืออวนลาก 450 ลำ และเรืออวนล้อมจับ 50 ลำ โดยได้รับสิทธิเป็นเวลา 5 ปี ในพื้นที่การทำประมง 3 เขต คือ เขตยะไข่ เขตอิรวดี และเขตตะนาวศรี ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขสัญญาของรัฐบาลพม่าและรัฐบาลไทย โดยมีกรมประมงของทั้งสองประเทศเป็นผู้ควบคุม คาดว่าเรือประมงแต่ละลำสามารถทำรายได้เข้าประเทศราว 1 ล้านบาท/เดือน

ส่วนเศรษฐกิจต่างประเทศ ฝ่ายวิชาการ

มีนาคม 2548